

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 15Co/50/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113202532
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Ilčinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8113202532.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Ilčinovej a členov senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a JUDr. Mareka Kohúta v spore žalobcu: F. A., Z.. XX.XX.XXXX, V. XX, XXX XX X. - Z. Š., právne zastúpeného JUDr. Michalom Fecil'akom, advokátom so sídlom Jesenná 8, Prešov, IČO: 37941623, proti žalovanému: Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, Prešov, IČO: 37870475, zastúpenému Správou a údržbou ciest Prešovského samosprávneho kraja, Jesenná 14, Prešov, IČO: 37 936 859, o zaplatenie 8.543,60 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č. k. 14C/21/2013-364 z 20. októbra 2016 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 8.543,60 Eur s 8,75%-tným ročným úrokom z omeškania od 28. januára 2013 do zaplatenia z titulu bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností v období od 29. januára 2011 do 28. januára 2013. Žalovanému priznal náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %. Za preukázanú mal skutočnosť, že žalobca je výlučným vlastníkom parc.č. XXX/X o výmere 4202 m², parc.č. XXX/XXX o výmere 429 m², parc.č. XXX/XXX o výmere 389 m² a parc.č. XXX/XXX o výmere 217 m² zapísaných na LV č. XXXX kat. úz. Ľubotice. Z rozhodnutia o umiestnení stavby bývalého Mestského národného výboru v Prešov - odbor výstavby zo dňa 10. júla 1975 zistil, že tento orgán umiestnil stavbu - mestskú komunikáciu K2 pre obytný obvod Sekčov - Prešov na pozemky ohraničené v predloženej snímke katastrálnej mapy a označené parcelnými číslami, vrátane parc.č. XXX/X, resp. parc.č. XXX kat. úz. Prešov - Ľubotice. Zo stavebného povolenia bývalého Mestského národného výboru v Prešove - odbor výstavby zo dňa 26. mája 1977 vyplynulo, že tento povolil stavbu - mestskú komunikáciu K2, stavbu č. 1 kat. úz. Prešov - Solivar, Prešov - Šalgovík, Prešov - Ľubotice. Stavebným povolením bývalého Mestského národného výboru v Prešov - odbor výstavby a územného plánovania zo dňa 10. decembra 1984 pod číslom Výst. XXXX/XX-B. bola povolená stavba „Mestská komunikácia K2, stavba č. 3, sídlisko Sekčov na pozemku parc.č. XXXX/X“, vo vzťahu ku ktorej bolo vydané územné rozhodnutie dňa 10. júla 1975. Rozhodnutím o usporiadaní cestnej siete Ministerstva dopravy a spojov Slovenskej republiky zo dňa 6. apríla 1992 bol zaradený dňom 1. mája 1992 do cestnej siete úsek miestnej komunikácie MK-2.

2. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobca je výlučným vlastníkom parcely č. A.-M. XXX/XXX - trvalý trávny porast o výmere 289 m² zapísanej na LV č. XXXX kat. úz. Ľubotice, na ktorej je čiastočne postavená cesta tretej triedy, ktorej vlastníkom je žalovaný na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánom štátnej správy na obce a na vyššie územné celky. Stotožnil

sa s tvrdeniami žalobcu, na základe ktorých neprihliadol na námietku žalovaného o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu. V prípade nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia totiž nemožno obmedziť tento nárok iba na predchádzajúceho vlastníka pozemku, keďže v prípade bezdôvodného obohatenia vzniknutého z protiprávneho stavu sa nejedná o jednorazové právo, ale právo, ktoré vzniká v súvislosti s protiprávnym stavom pretrvávajúcim. V prípade žalujúceho bezdôvodného obohatenia nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalovaného o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie, keďže relevantným je stav zabratia pozemku bez súhlasu jeho vlastníka a existencia protiprávneho stavu, pričom porušovateľom práva bol žalovaný a nie štát. Vo vzťahu k tejto argumentácii súd prvej inštancie citoval ustanovenie § 451 ods. 1, 2 a § 454 Občianskeho zákonníka.

3. Posúdenie veci v zmysle vyššie uvedeného považoval však súd prvej inštancie za dôvodné len do 1. júla 2009, kedy nadobudol účinnosť článok I. zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Poukazom na ustanovenie § 4 ods. 1 uvedeného zákona konštatoval, že ku dňu jeho účinnosti, ak vlastník stavby nemá k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Dospel k záveru, že pozemná komunikácia, ktorá z časti leží aj na pozemku vo vlastníctve žalobcu je stavbou povolenou, keďže bola realizovaná na základe platného rozhodnutia o umiestení stavby, ako aj stavebného povolenia, teda na základe predpisov účinných ku dňu vydania týchto rozhodnutí. Pre posúdenie vzniku zákonného vecného bremena nepovažoval súd prvej inštancie za právne významné, či je stavba oprávnená alebo neoprávnená a za podstatnú považoval len skutočnosť, že stavba bola povolená v súlade so zákonom č. 50/1976 Zb. (Stavebný zákon). Od účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., teda od 1. júla 2009 preto žalovaný neužíval parcelu žalobcu pod komunikáciou bez právneho dôvodu, ale v dôsledku zákonného vecného bremena. Z uvedeného dôvodu od 1. júla 2009 nedochádza na strane žalovaného k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcu. Za situácie, že žalobca si uplatnil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 29. januára 2011 do 28. januára 2013 a na takto kvalifikovanom nároku zotrval v priebehu celého konania, považoval súd prvej inštancie nárok žalobcu za nedôvodný, preto ho v celom rozsahu zamietol.

4. Súd prvej inštancie za podstatné pre rozhodnutie považoval aj to, že v dôsledku stavby pozemnej komunikácie ako stavby povolenej sa na pozemok pod touto stavbou vzťahuje režim ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z.. Nárok žalobcu považoval za nedôvodný aj v prípade jeho posúdenia podľa citovaného zákona, teda ako náhrady za zriadenie vecného bremena. Mal za to, že takáto náhrada má jednorazový charakter, čo nevylučuje použitie inštitútu premlčania, ktorú námietku žalovaný vzniesol v priebehu konania. Keďže žalobca podal žalobu na súd až 28. januára 2013 a vecné bremeno zo zákona vzniklo dňom 1. júla 2009, uplynula tak všeobecná trojročná premlčacia doba v súlade s ustanovením § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nárok ani z dôvodu jeho premlčania by nebolo možné priznať.

5. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie odkazom na ustanovenie § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

6. V zákonom stanovenej lehote podal proti rozsudku súdu prvej inštancie odvolanie žalobca. Mal za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a napadnuté rozhodnutie vychádza aj z nesprávneho právneho posúdenia veci. Pochybenie videl v nesprávnom posúdení stavby - pozemnej komunikácie ako stavby povolenej podľa platných právnych predpisov. Poukázanie na ustanovenie § 54 zákona č. 50/1976 Zb. považoval odvolateľ za nepostačujúce a za kľúčové považoval ustanovenie § 58 ods. 2 a § 59 ods. 1 uvedeného zákona. Mal za to, že pokiaľ súd prvej inštancie uviedol, že to, či bola stavba povolená je potrebné skúmať na základe predpisov platných v okamihu vzniku stavby a následne sám takéto skúmanie nevykonal, je jeho odôvodnenie zmatečné a nepreskúmateľné. Pre posúdenie neoprávnenosti stavby nepovažoval za rozhodujúce, či stavebník mal alebo nemal stavebné povolenie. Žalobca v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie opomenul skutočnosť, že pozemok nebol majetkoprávne vysporiadaný, čo bolo jednou z podmienok, ktorá mala byť splnená pred vydaním stavebného povolenia.

7. Za nepravdivé považoval žalobca aj tvrdenie súdu prvej inštancie o realizácii stavby na základe platného rozhodnutia o umiestnení stavby, keďže parcela vo vlastníctve žalobcu nie je uvedená v územnom rozhodnutí, keďže stavba pozemnej komunikácie je postavená na úplne inom mieste,

než bolo pôvodne so stavbou uvažované. Za jednoznačne preukázané mal žalobca to, že stavba pozemnej komunikácie bola zriadená na cudzom pozemku bez súhlasu vlastníka, vlastník pozemku nebol účastníkom stavebného konania, neoprávnená stavba nebola nikdy dodatočne vysporiadaná, čo bolo v rozpore s vtedy platnými právnymi predpismi, teda sa jedná nielen o neoprávnenú stavbu, ale aj o stavbu, ktorá nebola povolená podľa platných právnych predpisov. Pre nedodržanie zákonných podmienok uvedených v ustanovení § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. tak nemohlo vzniknúť zákonné vecné bremeno, preto bola jeho žaloba zamietnutá nedôvodne.

8. Námietku nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia dôvodil žalobca nevysporiadaním sa s jeho argumentáciou, teda neposkytnutím odpovede na jeho kľúčové námietky, čo je v rozpore s ústavou.

9. Žalobca navrhol rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie alebo žalobe vyhovieť v celom rozsahu.

10. K odvolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný podaním z 12. decembra 2016. Poukázal predovšetkým na to, že je potrebné rozlišovať medzi nepovolenou a neoprávnenou stavbou. Za povolenú stavbu sa považuje stavba, pokiaľ bola vystavaná v súlade s administratívno-právnymi rozhodnutiami a právnymi predpismi, ktoré boli platné a účinné v čase výstavby, čo vo vzťahu k miestnej komunikácii MK-2 bolo splnené. V súvislosti s týmto tvrdením predložil kolaudačné rozhodnutie vydané bývalým Odborom výstavby a územného plánovania č. Výst. XXX/XX-E. zo dňa 28. mája 1981, v odôvodnení ktorého sa konštatuje, že k stavbe neboli vznesené záporné stanoviská a bolo zistené, že stavba je prevedená podľa dokumentácie overenej stavebným úradom v stavebnom konaní a boli dodržané podmienky stanovené v územnom rozhodnutí a stavebnom povolení. Rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval za jasné a zrozumiteľné. Vyslovil názor, že žalobca vedel, v akom stave sa nachádza nehnuteľnosť, ktorú nadobudol kúpou, teda že odkúpil už zastavaný pozemok s obmedzeným rozsahom vlastníckych práv, z čoho je možné vyvodiť, že účelom kúpy bola možnosť získania náhrady spôsobom uplatňovaným v tomto konaní, čo má charakter zneužitia výkonu práva, čo je v rozpore s ustanovením § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Navrhol rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

11. K vyjadreniu žalovaného predložil svoje stanovisko žalobca podaním z 23. decembra 2016. Mal za to, že námietky žalovaného neodôvodňujú správnosť a zákonnosť napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Trval na tom, že súd opomenul na danú vec aplikovať ustanovenia zákona č. 50/1976 Zb., ktoré sú pre danú vec kľúčové, a to § 58 a § 59. Pochybil pri závere, že v dôsledku vydaného stavebného povolenia bola stavba povolená, nevykonal skúmanie, či bola stavba povolená na základe predpisov platných v okamihu vzniku stavby, v dôsledku čoho je rozsudok zmätočný a nepreskúmateľný. Opomenul skutočnosť, že pozemok nebol majetkoprávne vysporiadaný. Pochybil v závere, že stavba bola realizovaná na základe platného rozhodnutia o umiestnení stavby, keďže parcela, od ktorej bola odčlenená parcela teraz vo vlastníctve žalobcu, nie je uvedená v rozhodnutí o umiestnení stavby, opomenul skutočnosť, že stavba je postavená na úplne inom území, než na ktoré územie bolo vydané rozhodnutie o umiestnení stavby, nevysporiadal sa so všetkým čo v priebehu konania vyšlo najavo a nevyvrátil argumenty, na ktoré v konaní poukázal. Trval na tom, že neboli dodržané zákonné podmienky ustanovenia § 4 zákona č. 66/2009 Z. z., preto nevzniklo zákonné vecné bremeno vo vzťahu k parcele, za ktorú náhrady sa domáha v predmetnom konaní. Zdôraznil, že parcela v jeho vlastníctve nie je uvedená v územnom rozhodnutí z 10. júla 1975 a ani v stavebnom povolení z 26. mája 1977, preto sú tieto listiny, ako aj kolaudačné rozhodnutie z 28. mája 1981 predložené žalovaným právne irelevantné. Trval na zrušení rozsudku a vrátení veci súdu prvej inštancie, resp. na vyhovení jeho žalobe v celom rozsahu.

12. K vyjadreniu žalobcu z 23. decembra 2016 žalovaný podaním zo 16. januára 2017 uviedol, že pre aplikáciu ustanovenia § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. je potrebné splnenie troch podmienok, a to prechod vlastníctva k stavbe zo štátu na samosprávny kraj - žalovaného, absencia zmluvné dohodnutého iného práva k pozemku pod stavbou a povolenosť stavby podľa platných právnych predpisov. Splnenie prvých dvoch podmienok považoval žalovaný v konaní za preukázané, teda nesporné. Vo vzťahu k tretej podmienke upriamil pozornosť na samotné kolaudačné rozhodnutie zo dňa 28. mája 1981, v ktorom sa uvádza, že „nepodstatné odchýlky skutočného prevedenia stavby od dokumentácie overenej v stavebnom konaní sú vyznačené v dokumentácii. Tieto odchýlky nevyžadujú zvláštne konanie“. V odôvodnení rozhodnutia sa tiež konštatuje, že stavba je prevedená podľa dokumentácie overenej stavebným úradom v stavebnom konaní a že boli dodržané podmienky stanovené v územnom rozhodnutí a stavebnom povolení a následné vydanie kolaudačného rozhodnutia sú dôkazmi, ktoré

potvrdzujú, že stavba bola povolená, teda bola postavená v súlade s platnými a účinnými predpismi v čase vzniku stavby. V opačnom prípade mohol právny predchodca žalobcu uplatniť postup preskúmania rozhodnutí iných orgánov podľa procesného prepisu účinného v čase, keď k nezákonnosti týchto rozhodnutí podľa jeho tvrdení malo dôjsť, pričom pasívne legitimovaným by bol správny orgán, ktorý príslušné rozhodnutia vydal. Trval na predchádzajúcich vyjadreniach.

13. Vyjadrenie žalovaného zo 16. januára 2017 bolo riadne doručené zástupcovi žalobcu. Podaním žalobcu zo dňa 16. februára 2017 zotrval na svojich doterajších stanoviskách a poukázal na viaceré rozhodnutia Ústavného súdu, ako aj všeobecných súdov, ktoré rozhodnutia predložil podaním z 30. augusta 2017 a z 18. februára 2018.

14. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom č.k. 13Co/8/2017-577 z 22. februára 2018 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny, stotožniac sa s jeho odôvodnením v časti, ktorou nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka posúdil ako nedôvodný. Vo svojom rozhodnutí sa odvolací súd nevyjadril k premlčaniu nároku žalobcu za zriadenie vecného bremena v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. z dôvodu, že takto kvalifikovaného nároku sa žalobca nedomáhal.

15. Proti rozsudku Krajského súdu v Prešove, č.k. 13Co/8/2017-577 z 22. februára 2018 podal dovolanie žalobca. V dôsledku dovolania žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením, č.k. 2Cdo/174/2018-620 z 30. apríla 2019 rozsudok Krajského súdu v Prešove z 22. februára 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolačný súd vytkol prvoinštančnému a odvolaciemu súdu, že tieto vychádzali striktnie z formálneho označenia žaloby. Poukazom na rozhodnutie 5Cdo/196/2009 z 22. septembra 2010 zdôraznil, že občianske súdne konanie je ovládané zásadou iura novit curia (súd pozná právo), v zmysle ktorej účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia je vecou súdu. Súd skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie. Pokiaľ teda žalobca v žalobe ako rozhodujúce skutočnosti uviedol, že je výlučným vlastníkom pozemku zapísaného na LV č. XXXX, kat. úz. Ľubotice, parcely A. M. č. XXX/XXX - trvalý trávny porast o výmere 389m², ktorý nadobudol kúpnu zmluvou uzavretou 29. septembra 2005, pričom na tomto pozemku sa nachádza cesta III. triedy vo vlastníctve žalovaného, tak takéto vymedzenie skutkových okolností je dostatočným i pre posúdenie nároku titulom náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva zákonným vecným bremenom.

16. V dôsledku zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu z 22. februára 2018 odvolací súd opakovane preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie mu predchádzajúce v súlade s ustanovením § 379 a nasl. CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné vo vzťahu k všetkým odvolacím námietkam. Odvolací súd správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie posudzoval tak z pohľadu právnej kvalifikácie podľa § 451 Občianskeho zákonníka ako aj zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky.

17. Žalobca sa v predmetnom spore domáhal zaplatenia sumy 8.543,60 eur s príslušenstvom, ktorá suma v zmysle znaleckého posudku znalca Ing. Mikuláša Ilkoviča č. 4/2013 za obdobie od 29. januára 2011 do 28. januára 2013 vrátane, predstavuje sumu 8.543,60 eur. Znalecký posudok stanovil cenu na celú parcelu č. A. XXX/XXX trvalé trávne porasty o výmere 389 m². Z grafického zobrazenia predmetnej nehnuteľnosti vyplýva, že táto je zastavaná stavbou, a to cestou III. triedy označenej pod č. D. XXX.

18. Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

19. Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

20. Odvolací súd sa stotožnil so súdom prvej inštancie v závere, že za žalované obdobie, teda od 29. januára 2011 do 28. januára 2013 nedošlo na strane žalovaného k splneniu základného predpokladu vzniku bezdôvodného obohatenia žalovaného a to neexistencie právneho dôvodu užívania vlastníctva žalobcu žalovaným. Pokiaľ žalobca tvrdil, že v danom období poskytoval žalovanému plnenie bez

právneho dôvodu, tak toto tvrdenie nezodpovedá skutkovému stavu zistenému v konaní pred súdom prvej inštancie. K tomuto záveru správne dospel súd prvej inštancie výkladom § 451 Občianskeho zákonníka v nadväznosti na zákon č. 66/2009 Z. z..

21. V zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. bolo úlohou súdu prvej inštancie vyriešiť otázku, či komunikácia postavená na pozemku žalobcu bola stavbou povolenou alebo nie. Z rozhodnutia o umiestnení stavby z 10. júla 1975, stavebného povolenia z 26. mája 1977 a stavebného povolenia z 10. decembra 1984 bývalého Mestského národného výboru v Prešove správne dospel súd prvej inštancie k záveru, že na komunikáciu čiastočne postavenú aj na pozemku žalobcu bolo vydané tak územné ako aj stavebné povolenie, teda ide o stavbu povolenú administratívnymi rozhodnutiami v správnom konaní. Účinnosťou zákona č. 66/2009 Z. z. (1. júla 2009) tak na pozemku žalobcu vzniklo zákonné vecné bremeno, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou. Takýto záver vylučuje aplikáciu ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka, teda priznanie náhrady žalobcovi z titulu bezdôvodného obohatenia.

22. Vo vzťahu k odvolacej námietke žalobcu týkajúcej sa nesplnenia zákonných podmienok pre vydanie územného, resp. stavebného povolenia na realizáciu stavby odvolací súd uvádza, že v jeho právomoci nie je preskúmať správnosť stavebného rozhodnutia v tomto občianskoprávnom konaní, keďže by to bolo zásahom do rozhodovacej právomoci orgánov verejnej moci vykonávanej prostredníctvom územnej samosprávy.

23. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku žalobcu, že parcela v jeho vlastníctve nie je uvedená v územnom rozhodnutí, dôsledkom čoho je skutočnosť, že stavba je postavená na inom mieste, než na aké bolo stavebné, resp. územné rozhodnutie vydané. Za nespornú považoval odvolací súd skutočnosť, že stavbou je pozemná komunikácia D., predtým označená ako mestská komunikácia K2, na ktorú bolo vydané územné rozhodnutie bývalým MsNV v Prešove pod číslom Výst. XXXX/XX-Q. dňa 10. júla 1975 a stavebné povolenie číslo Výst. XXXX/XX-V. dňa 26. mája 1977. Nie je možné spochybníť, že takto označená stavba bola povolená a že takáto stavba sa nachádza čiastočne aj na pozemku žalobcu. Navyše odvolací súd uvádza, že uvedená stavba bola stavbou veľkého rozsahu, logickým dôsledkom čoho môžu byť realizačné odchýlky premietnuté do porealizačného zamerania. Dané nepresnosti nepovažoval odvolací súd za tak závažné, že by stavbu robili nepovolenou.

24. S poukazom na uvedené odvolaciemu súdu ostávalo posúdiť správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie podľa zákona č. 66/2009 Z. z., vrátane dôvodnosti/nedôvodnosti vznesenej námietky premlčania.

25. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky (ďalej len zákon), tento zákon upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov, vrátane príľahlej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou (ďalej len „pozemok pod stavbou“).

26. Podľa § 2 ods. 1 zákona, obec alebo vyšší územný celok, ktorý sa stal podľa osobitných predpisov 1) vlastníkom stavby prechodom z vlastníctva štátu bez majetkovoprávneho usporiadania vlastníctva k pozemkom (ďalej len „vlastník stavby“), môže poskytnúť zámennou zmluvou vlastníkovi pozemku pod stavbou náhradný pozemok, ktorý je v jeho vlastníctve. Náhradný pozemok v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, poskytne vlastník stavby v tom istom katastrálnom území. Ak územie obce tvorí viac katastrálnych území, náhradný pozemok sa poskytne v rámci územia obce.

27. Podľa § 2 ods. 2 zákona, ak sa neuplatní postup podľa odseku 1, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná v konaní o nariadení pozemkových úprav podľa osobitného predpisu.

28. Podľa § 2 ods. 3 zákona, ak bol v katastrálnom území do účinnosti tohto zákona schválený projekt pozemkových úprav, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná formou jednoduchých pozemkových úprav.

29. Podľa § 3 ods. 1 zákona, konanie o nariadení pozemkových úprav z dôvodu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou podľa tohto zákona sa začína na žiadosť vlastníka stavby. Pri usporiadaní vlastníckych vzťahov k pozemkom podľa tohto zákona sa prihliada na potreby vlastníka stavby.

30. Podľa § 3 ods. 3 zákona, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná formou poskytnutia náhradného pozemku v obvode pozemkových úprav v tom istom katastrálnom území, a ak územie obce tvorí viac katastrálnych území, náhradný pozemok sa poskytne v rámci územia obce, v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, alebo formou finančnej náhrady, ak

- a) v obvode pozemkových úprav nie sú pozemky na účely poskytnutia náhrady,
- b) ide o pozemok pod stavbou vo výmere do 400 m²,
- c) o to požiada vlastník pozemku.

31. Podľa § 3 ods. 4 zákona, pri poskytovaní náhradných pozemkov správca prihliada na potreby poskytnutia náhrad podľa osobitného predpisu.

32. Podľa § 4 ods. 1 zákona, ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, 10) ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností je súpis nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

33. Podľa § 4 ods. 2 zákona, ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území.

34. Podľa § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka veta prvá, vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona.

35. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania je potrebné ustáliť, že na pozemku vo vlastníctve žalobcu stojí neoprávnená stavba, ku ktorej v zmysle vtedy platných príslušných predpisov bolo vydané stavebné povolenie, preto v súlade s citovanými ustanoveniami účinnosťou zákona č. 66/2009 Z. z. vzniklo žalovanému právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého vysporiadanie musí byť súladne so zákonom.

36. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že v prípade náhrady za zákonné vecné bremeno ide o náhradu jednorazovú, ktorá podlieha premlčaniu. Odvolací súd nepopiera existenciu rozsiahlej, ale aj rozdielnej judikatúry v otázke náhrady za zákonné vecné bremeno do doby definitívneho vyriešenia vzťahov. K názoru o jednorazovej náhrade sa priklonil odvolací súd poukazom na najnovšiu judikatúru, a to predovšetkým na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. III ÚS 1/2020 zo 14. januára 2020, v zmysle ktorého rozhodnutia „... argumenty uvedené v odôvodnení rozsudku krajského súdu, ktoré viedli odvolací súd k rovnakým právnym záverom, aké vyslovil súd prvej inštancie v odvolaní napadnutom rozsudku, že v danej veci ide o finančnú náhradu za vznik vecného bremena, ktoré je jednorazovou náhradou, a že nárok vo forme náhrady peňažného plnenia za užívanie nehnuteľnosti je nepochybne právom majetkovej povahy, ktoré podlieha premlčaniu, sú podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a nesignalizujú, že napadnutým rozsudkom krajského súdu mohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rovnako považuje ústavný súd za ústavne udržateľný právny názor krajského súdu, že vznesenie námietky premlčania žalovanými nie je v rozpore s dobrými mravmi, poukazujúc na skutočnosť, že sťažovateľ v čase kúpy pozemku (v roku 2007) musel vedieť, že kupuje nehnuteľnosť (postavená v roku 1973), na ktorej je zriadené zákonné vecné bremeno, z ktorého sú oprávnení žalovaní, voči ktorým od nadobudnutia účinnosti zákona o vlastníctve bytov začala plynúť premlčacia doba pre

uplatnenie nároku z titulu náhrady zo zákonného vecného bremena...“ ,uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. III ÚS 68/2019-22 z 29. októbra 2019, ktorým rozhodnutím bola odmietnutá ústavná sťažnosť ako zjavne neopodstatnená proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 6Co/440/2016 z 25. januára 2017, rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/49/2014 zo 14. apríla 2016, s ktorého obsahom sa v celom rozsahu stotožňuje. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí 3Cdo/49/2014 sa zaoberal otázkou zákonných vecných bremien a ich náhrady, kde v podstatnej časti rozhodnutia uviedol: „Vecné bremená zriadené ex lege majú špecifický režim, upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Zároveň však majú aj súkromnoprávny prvok. Vecné bremeno totiž charakterizuje občianske právo ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Tzv. zákonné vecné bremená tento charakter majú tiež. Ich režim nie je úplne totožný s režimom zmluvných vecných bremien, pretože sa riadia špeciálnou úpravou právnych predpisov, avšak nejde o komplexnú úpravu, ktorá by vylučovala použitie všeobecnej úpravy občianskeho práva o vecných bremenách. Ak tieto špeciálne predpisy nemajú zvláštnu úpravu, riadi sa ich režim všeobecnou úpravou občianskoprávnou. Subsidiárne použitie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka vyplýva aj z ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z., podľa ktorého „ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahuje sa na práva a povinnosti vlastníkov domov, bytov a nebytových priestorov Občiansky zákonník a osobitné predpisy.“ Preto aj keď v danom prípade zákon č. 182/1993 Z.z. neuvádza, že vecné bremeno vzniknuté podľa § 23 ods. 5 tohto zákona vzniká len za náhradu, je potrebné v tejto súvislosti vychádzať aj z čl. 11 ods. 4 Listiny a čl. 20 ods. 4 Ústavy. Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné vecné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno.

K obmedzeniu vlastníka takého pozemku, na ktorom v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 182/1993 Z.z. (1. septembra 1993) bol bytový dom vo vlastníctve niekoho iného, došlo jednorazovo - v zmysle § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z.

Uvedené ustanovenie sledovalo cieľ predísť možnosti, že vzťah vlastníka pozemku a vlastníka stavby zostane neupravený (v tom zmysle, že vlastník stavby nebude mať titul na užívanie pozemku). Zvolená bola koncepcia úpravy ich vzťahu zákonným vecným bremenom v zmysle § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. s tým, že finančné vyrovnanie práv a povinností vyplývajúcich z obsahu právneho vzťahu založeného týmto zákonom sa uskutoční (môže uskutočniť) podľa všeobecných zásad vyrovnania vzťahu medzi vlastníkom a tým subjektom, ktorý výkonom svojich vlastných práv obmedzil práva vlastníka.

Ak by v súčasnosti bol vlastníkom pozemku ten istý vlastník, ktorý ním bol v deň nadobudnutia účinnosti zákona č. 182/1993 Z.z. (1. septembra 1993), zrejme by v praxi nevznikli pochybnosti o tom, že a/ uvedeným dňom došlo ex lege k obmedzeniu jeho vlastníckeho práva vecným bremenom v zmysle § 23 ods. 5 tohto zákona, b/ uvedeným dňom mu (aj) v zmysle všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka vzniklo právo na náhradu za toto obmedzenie, c/ od uvedeného dňa mal vlastník možnosť uplatniť svoje právo na náhradu za obmedzenie jeho vlastníckych práv v Občianskym zákonníkom stanovenej dobe.

Pokiaľ tento (nezmenený) vlastník právo na náhradu za obmedzenie svojho vlastníctva neuplatnil v stanovenej dobe, došlo k premlčaniu jeho práva a v súčasnosti sa už nemôže domáhať žiadnej náhrady za obmedzenie jeho vlastníckeho práva.

Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že podstatu predmetného názoru (10.2.) považoval za „ústavne udržateľný“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu vydané vo veciach, v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili.“

37. Odvolací súd v predmetnom spore posúdil rovnakým spôsobom charakter náhrady za zákonné vecné bremeno, a to aj s dôrazom na skutočnosť, že konečné vysporiadanie vzťahu medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby bude realizované v zmysle zákonnej úpravy uvedenej v § 2 ods. 1 alebo v § 3 ods. 3 citovaného zákona. Aj keď vyššie uvedená judikatúra riešila vznik zákonného vecného bremena podľa zákona č. 182/1993 Z. z., nie je vylúčená aplikácia daných záverov ani v prípade vzniku zákonného vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z..

38. Odvolací súd vyššie uvedený záver prijal v predmetnom spore aj ako rozumné vysporiadanie pomerov z ešte stále pretrvávajúcich krívd z minulosti, z obdobia tzv. neslobody (rok 1948 až 1989). Niet pochyb, že zmyslom a obsahom tejto právnej normy za účelom jej správneho praktického používania, čiže zisťovania, aký cieľ norma sleduje, akú úlohu plní, je vysporiadanie vlastníckych vzťahov poznačených nezákonnosťou spáchanou v minulosti. Aplikujúc aj historickú metódu výkladu zákona č. 66/2009 Z.z. vystupuje do popredia jeho prijatie ako nevyhnutnosť súvisiaca so spoločenskými podmienkami, za ktorých bol prijatý. Uvedený zákon tak nadobúda charakter reštitučného zákona.

Aj systematickým výkladom, teda objasnením zmyslu a obsahu právnej normy jej porovnaním s inými právnymi normami (zákonom č. 87/1991 Zb., 161/2005 Z.z., 229/1991 Zb.) dospel odvolací súd k záveru, že v prípade časovo neobmedzeného „odškodňovania“, napr. formou opakovanej náhrady za zákonné vecné bremeno by došlo k vytvoreniu značného nepomeru medzi vyrovnávaním sa s krívdami vo vzťahu k navráteniu vlastníctva podľa skôr prijatých reštitučných zákonov, ktoré priznávali jednorazové odškodnenia, či už vo forme vrátenia - vydania nehnuteľnosti alebo finančnej náhrady a v presne zákonom stanovených prekluzívnych lehotách a vyrovnávaním sa s krívdami v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z.. Odvolací súd vyslovuje presvedčenie, že možnosť domáhania sa jednorazovej náhrady za zriadenie zákonného vecného bremena v premlčacej lehote plynúcej od účinnosti zákona spolu s možnosťou konečného vysporiadania tohto vzťahu podľa § 2 ods. 1 alebo § 3 ods. 3 citovaného zákona je spravodlivým usporiadaním pomerov súladným s ochranou dotknutých práv a oprávnených záujmov žalobcu.

39. V súlade s uvedenými právnymi závermi pokiaľ sa žalobca domáhal náhrady za zriadenie vecného bremena zákonom, tak sa domáhal majetkového práva podliehajúceho inštitútu premlčania. Nárok žalobcu vznikol účinnosťou citovaného zákona, teda 1. júla 2009 a pokiaľ žalobca podal žalobu 28. januára 2013, tak nepochybne došlo k premlčaniu jeho práva v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka. Z dôvodu vznesenej námietky premlčania preto nebolo možné nárok žalobcovi priznať a rozhodnutie súdu prvej inštancie je tak vecne správne aj v prípade posúdenia nároku podľa zákona č. 66/2009 Z. z..

40. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v súlade s ustanovením § 389 ods. 1, 2 CSP, vrátane správneho výroku o trovách konania.

41. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení § 255 ods. 1 CSP a úspešnému žalovanému bol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešnému žalobcovi v rozsahu 100 %.

42. Rozsudok bol prijatý senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3: 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh - § 428 CSP).